

การขับร้องเพลงไทย

ความหมาย

การขับร้องเพลงคือการเปล่งเสียงออกเป็นทำนองมีจังหวะแน่นอน สม่ำเสมอ ในการร้องเพลงนี้จะมีทั้งทำนองและเนื้อร้อง การร้องนี้จะถือทำนองเป็นส่วนสำคัญ ถ้อยคำที่ร้องนั้นจะนุ่มเข้าหาทำนองจะต้องมีส่วนของทำนองเป็นประโยชน์ วรรคตอน ครบถ้วนตามทำนองเพลงที่มีผู้แต่งไว้ และจะต้องอยู่ในกำหนดจังหวะของเพลงตามตัวผิพลาดไม้ได้

ความสำคัญของการขับร้องเพลงไทย

เพลงไทยนั้นเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนไทย ปัจจุบันยังมีผู้นิยมเล่นดนตรีไทยกันอยู่พอสมควร ตามโรงเรียนต่างๆ ยังมีหลักสูตรวิชาทางด้านนี้อยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น มีแต่วิชาเลือกทางด้านดนตรีไทยเท่านั้น การเรียนการสอนด้านการขับร้องเพลงไทยจะมีความสำคัญน้อยมาก อาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่มีความสามารถในการขับร้องเพลงไทย และละเลยที่จะส่งเสริมและสืบสานด้านการขับร้องเพลงไทย ความสำคัญของการขับร้องเพลงไทยนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงกล่าวกับผู้บัญชาการโรงเรียนนายเรือ เมื่อคราวงานดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 29 เกี่ยวกับเรื่องนักร้องว่า “จะหายาก มีผู้ฝึกหัดน้อย สมควรที่จะต้องมีการส่งเสริมวัฒนธรรมด้านนี้ให้มากขึ้น” นอกจากนี้ยังมีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการร้องเพลงไทย ในด้านวิเคราะห์เพลงทาง

ร้องคือ นพพร ปัญญาพิสิทธิ์ ได้ทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ทางร้องเพลงแป๊ะเถา ซึ่งเพลงนี้ก็มี ความสำคัญในการขับร้องเพลงไทย คือนิยมฝึกหัดร้องกันเป็นเพลงแรก ในทำนองเดียวกัน เสาวณีย์ ชื้อตรง ก็ได้ทำการวิเคราะห์ทางร้องเพลงแขกมอญและ ถนอมศรี แสงทอง ก็ได้ทำการวิเคราะห์ ทางร้องเพลงสำเนียงมอญประเภท เพลง 2 ชั้น ซึ่ง ทั้ง 3 ท่านที่กล่าวมานี้ก็ได้มีผลงานวิจัยในด้านรายละเอียดเกี่ยวกับการร้องเพลงต่างๆ เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ที่จะสามารถนำไปค้นคว้าได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันในวงการศึกษา การขับร้องเพลงไทย ถูกหลงลืม การสอนในชั้นเรียน ส่วนมากจะให้นักเรียนร้องเพลงตามใจชอบหรือเพลงในสมัยนิยม เพลงไทยจึงถูกกลืนไป ในฐานะที่เป็นประชาชนคนไทยควรช่วยกันทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านนี้ไว้ เพื่อดำรงความเป็นชาติไทยที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม

วิวัฒนาการของการขับร้องเพลงไทย

อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะได้ทำวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทย ชุดดุริยางคศิลป์ ในบทที่ 6 ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการการร้องเพลงไทยไว้ดังนี้ “...วิวัฒนาการของการขับร้องเพลงไทยมีที่มาต่างๆ เช่น จากการสวดทำนองแจ้งการทำวัณนาค เพลงพื้นบ้านที่ใช้กลอนหัวเดียว เช่น เพลงเทพทอง และเพลงปรบไก่อ รวมถึงการขับขอและหมอลำ” รวมทั้งได้กล่าวถึงเพลงโบราณที่ อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้อธิบายว่าวิธีขับร้องเพลงไทยโบราณมีการขับร้องเอื้อนใน

ราชสำนักว่าเป็นการปรับด้อยค่าที่ชาวบ้านใช้ แทรกและเติมในขณะขับร้องอย่างเสรีให้มีระเบียบขึ้น การร้องแบบราชสำนักมีการปรับแบบแผนใส่ดนตรีหรือเอื้อนบางช่วง

การขับร้องเพลงนั้นจะต้องประกอบด้วย

1. ทำนองเอื้อน
2. เนื้อร้อง

สิ่งสำคัญที่สุดคือตัวผู้ร้องผู้ที่มีความสามารถที่จะขับร้องเพลงได้ดีต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีความสมบูรณ์ทางร่างกายดี
2. มีเสียงดี
3. สามารถออกเสียงอักขระทางภาษาได้

ชัดเจนถูกต้อง

4. มีหูที่ได้ยินเสียงชัดเจนดี
5. รู้จังหวะต่างๆ ดี
6. รู้ทำนองเพลงดี
7. มีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีได้

8. รู้จักสำรวจเวลาร้องเพลง
9. นักร้องในทำนองที่ถูกต้องและเหมาะสม
10. มีหน้าตาบุรปร่างดีจะช่วยเสริมบุคลิกให้ดีขึ้น

11. รู้จักใส่อารมณ์ในการร้องเพลงในลักษณะต่างๆ ตามความเหมาะสม ไม่น้อยหรือมากเกินไป

12. รู้จักปรับเสียงตัวเองในการดัง เบา ให้เหมาะสมกับงาน เวลา สถานที่ และเครื่องเสียงที่ใช้

เมื่อผู้ร้องเพลงมีการเตรียมตัวดีมีส่วนทำให้การร้องเพลงนั้นดีด้วย ในส่วนประกอบของการร้องเพลงที่กล่าวถึงทำนองเอื้อนและเนื้อร้องนั้นจะต้องมีเทคนิคการขับร้องเพลงที่ดีด้วย

ประเภทของการขับร้องเพลงไทย

การขับร้องเพลงไทยนั้นมีอยู่หลายประเภทสามารถแบ่งออกได้ตามลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. การขับร้องเพลงเดี่ยว
2. การขับร้องเพลงประกอบดนตรี
3. การขับร้องเพลงประกอบบรรำรำฟ้อน
4. การขับร้องเพลงประกอบการแสดงละคร
5. การร้องประกอบการแสดงโขน

1. การขับร้องเดี่ยว

การขับร้องเดี่ยวนั้นสามารถขับร้องได้อย่างอิสระ บางแห่งก็เรียกการขับร้องเดี่ยวว่าร้องแบบอิสระ

การขับร้องแบบนี้ใช้ร้องเวลาฝึกหัดซ้อมคนเดียว การประกวดการขับร้องที่ไม่ต้องมีเครื่องดนตรีหรือการสอบการขับร้องที่ไม่ต้องใช้เครื่องดนตรี และในกรณีอื่นๆ ที่นอกเหนือจากนี้ที่ไม่ต้องมีเครื่องดนตรีมาบรรเลงด้วยในลักษณะใดๆ ก็ตาม การขับร้องเดี่ยวมีหลักที่ควรปฏิบัติดังนี้

1. ควรฝึกร้องในระดับเสียงที่ร้องได้ถนัดเหมาะสมกับระดับเสียงของตนเองไม่สูงหรือต่ำเกินไป เพราะไม่ต้องกังวลว่าเสียงจะต้องเข้ากับระดับของทำนองเพลง

2. ควรฝึกตีจังหวะประกอบ คือ ตีฉิ่งเอง เพราะผู้ร้องสามารถกำหนดความเร็วช้าได้เองไม่ขึ้นกับทำนองของดนตรี

3. ควรฝึกระดับเสียงให้คงที่ไม่เพี้ยนเพราะเมื่อไม่มีเครื่องดนตรีมากำหนดระดับเสียงแล้วก็ตาม ก็จะต้องร้องเพลงให้ตรงเสียงไม่เพี้ยน

4. ผู้ขับร้องจะร้องเพลงใดก็ตามควรได้เรียนรู้ทำนองทางรับของเพลงนั้นๆ ด้วย เพื่อการเรียนรู้ได้รู้จักเพลงและได้ตรวจทางร้องในความถูกต้องกับทางบรรเลง

5. การนั่งขับร้องต้องสำรวม ไม่ว่าจะร้องเดี่ยวหรือร้องกับวงดนตรีก็ตามการสำรวมนี้ต้องนั่งให้ถูกต้องขณะทั้งชายหญิงไม่กระดิกเท้าแขนขาไม่แกว่ง หันหน้าตรงไม่เหลียวหน้า เหลียวหลัง

2. การขับร้องประกอบดนตรี

การขับร้องประกอบดนตรีต้องยึดดนตรีเป็นหลัก เสียงร้องต้องเข้ากันกับเสียงดนตรี เวลาร้องแล้วดนตรีรับกลมกลืนไม่เพี้ยนแปร่ง แยกออกเป็นการร้องแบบต่าง ๆ ย่อยออกไปอีกดังนี้

2.1 การร้องส่ง การร้องส่งหมายถึงร้องแล้วมีดนตรีรับเป็นท่อนๆไป ส่วนมากเป็นประเภทเพลงเถา เพลงเกร็ด เพลง 3 ชั้น เพลงลา การร้องลักษณะนี้เรียกว่าร้องส่ง เช่น เริ่มต้นร้อง 3 ชั้น ท่อน 1 พอลงเสียงก็ส่งให้ดนตรีรับบรรเลงใน 3 ชั้น ท่อน 1 พอดนตรีรับจบก็ส่งให้คนร้องร้องใน 3 ชั้น ท่อน 2 พอคนร้องร้องจบ 3 ชั้น ท่อน 2 ก็ส่งให้ดนตรีรับใน 3 ชั้น ท่อน 2 พอดนตรีบรรเลงจบ 3 ชั้น ท่อน 2 ก็ส่งให้คนร้องร้องใน 2 ชั้น ท่อน 1 ส่งเพลงให้กันอย่างนี้จนจบเพลงในชั้นเดียวท่อน 2 ในชนิดรูปแบบธรรมดา ถ้าบางเพลงมีถึง 4 ท่อน ก็ร้องส่งจนจบชั้นเดียว ท่อน 4 ลักษณะของการร้องส่งนั้นเรียกว่าผลัดกันร้องรับกับวงดนตรีจนจบเพลง

2.2 การร้องคลอดนตรี การร้องคลอดนตรีคือ ร้องไปพร้อมๆ กับดนตรีโดยทางร้องและทางของดนตรีเป็นทางที่เหมือนกัน เรียกว่า เป็นทางเดียวกัน เช่น ร้องเพลงลาวดวงเดือน คลอดนตรีขณะที่ร้องดนตรีก็บรรเลงไปพร้อมๆ กัน ในแนวทางเดียวกันฟังแล้วผสมผสาน คล้องจองเสียงเดียวกันแทบจะทุกลูกตกของจังหวะ การร้องเพลงชนิดนี้มีข้อสังเกตดังนี้

- เพลงที่ใช้ร้องคลอดนตรีต้องเป็นเพลงที่ทางร้องและทางรับจะมีจังหวะและลูกตกเหมือนกัน มีความยาวของเพลงเท่ากัน

- ต้องเป็นเพลงที่ฟังง่ายไม่ยุ่งยากสับสนในการเอื้อนทำนองร้อง เพราะการเอื้อนทำนองร้องนั้นจะฟังยากกว่าคำร้องที่เป็นบทร้องหรือเนื้อร้องที่แต่งคำประพันธ์ขึ้นหรือคัดมาจากวรรณคดีต่างๆ

สำหรับดนตรีที่บรรเลงคลอเนื้อร้องนั้นต้องบรรเลงให้ค่อนข้างเบา เรียกว่าต้องประคบมือจะบรรเลงดังเกินไปจะกลบเสียงคนร้องฟังไม่รู้เรื่องและจะขาดอรรถรสของเพลงไป เพราะต้องฟังทั้งเสียงคนร้องและเสียงดนตรีบรรเลงไปด้วยกันจึงจะไพเราะ

เพลงบางเพลงเท่านั้นจึงจะเหมาะบรรเลงวิธีที่เรียกว่า ร้องคลอ

2.3 การร้องเคล้า การร้องประเภทนี้มีไม่มากนัก เพราะจัดเป็นวิธีการค่อนข้างยากรวมถึงความเหมาะสมและไม่เหมาะสมในการร้องประเภทนี้

การร้องเคล้านี้ ทางร้องกับทางบรรเลงไปคนละทาง คนร้องก็ร้องไปขึ้นเสียงในทางร้องนั้น ส่วนดนตรีก็บรรเลงในทางบรรเลง แต่อย่างไรก็ตามวรรคเพลงลูกตกก็มีส่วนที่ไปด้วยกันได้บ้าง ฟังไม่ขัดเงิน บางที่ฟังดูดีได้คล้ายเสียงประสานระหว่างคนร้องกับเสียงจากวงดนตรี

ในคำว่าร้องเคล้านี้ยังไม่เป็นที่เข้าใจกันแน่ชัดในความหมายคำว่าเคล้า นี้ก็ถึงการคลุกเคล้าให้เข้ากัน ความที่ว่าเข้ากันได้ก็น่าจะเหมาะสม

การร้องที่สามารถเข้ากันได้ดีกับดนตรีฟังแล้วไพเราะไม่ขัดเงินโดยร้องไปพร้อมๆ กับการบรรเลงดนตรีซึ่งแตกต่างจากการร้องส่ง เพราะการร้องส่งนั้น การร้องร้องไม่พร้อมกับการ

บรรเลงดนตรี ร้องก่อนแล้วดนตรีรับสลับกันไป แต่ร้องเคล้านั้น ร้องไปพร้อมๆ กับการบรรเลงดนตรีซึ่งลีลาของการร้องกับการบรรเลงดนตรีนั้นแตกต่างกัน แต่สามารถฟังแล้วเข้ากันได้ดี

3. การร้องประกอบระบำ รำ ฟ้อน

เมื่อกล่าวถึง ระบำ รำ ฟ้อน นั้นโดยทั่วไปเน้นด้านการแสดงทางศรีระความงามของเรือนร่างในท่วงท่าของการรำรำแบบต่างๆ โดยมีส่วนประกอบในด้านความงดงามต่างๆ เข้าไปได้แก่

- 3.1 การแต่งกาย
- 3.2 การบรรเลงดนตรี
- 3.3 บทเพลงขับร้อง
- 3.4 ฉาก แสง

ในความแตกต่างของการแสดงชุดระบำ รำฟ้อนนั้น แตกต่างกัันดังนี้

ระบำ หมายถึง การแสดงนาฏศิลป์ที่ใช้ผู้แสดงหลายคน คำว่าระบำนั้นมักจะมีการแสดงเป็นหมู่ทุกคนรำเหมือนกันเว้นแต่ตัวกลางอาจมีแตกต่างบ้าง ระบำนั้นแบ่งเป็นชุดต่างๆ เช่น ระบำโบราณคดี ระบำฉิ่ง ระบำม้า ระบำรำมะนา เป็นต้น สรุปได้ว่าการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ที่มีผู้แสดงออกมาเป็นหมู่ๆ มักจะเรียกว่า ระบำเป็นชุดๆ เฉพาะในเรื่องราวต่างๆ อาจมีแทรกอยู่ในละคร โขน หรือจัดไว้สำหรับสลับหน้าฉากของละครหรือโขน เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายเวลาจัดเปลี่ยนฉากใหม่

รำ หมายถึง การแสดงทางด้านนาฏศิลป์ที่ใช้ผู้แสดงคนเดียวหรือเป็นคู่แสดงลีลาท่าทางการรำรำที่อ่อนช้อยก่อนข้างจะเน้นท่ารำที่

งดงามอาจเป็นตอนใดตอนหนึ่งของละครที่ตัดตอนออกมารำเป็นชุดๆ ในการแสดงอื่นๆ บางทีอาจจะแบ่งเป็นตัวพระและตัวนาง ซึ่งจะมีท่ารำที่แตกต่างกัน

การร้องเพลงประกอบการรำก็ยึดหลักเช่นเดียวกับการร้องประกอบระบำดังได้กล่าวไว้ในตอนอธิบายการร้องประกอบระบำแล้ว

ฟ้อน การฟ้อนค่อนข้างจะเป็นการแสดงพื้นบ้านพื้นเมืองทางภาคเหนือเป็นส่วนมาก เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน แต่ทางภาคอีสานมีเรียนการฟ้อนอยู่บ้างเหมือนกัน เช่น ฟ้อนภูไท การฟ้อนนั้นส่วนมากใช้นักแสดงเป็นหมู่ มักเรียกว่าช่างฟ้อน แต่ที่ฟ้อนคนเดียวก็มี เช่น การฟ้อนดาบ แต่ส่วนมากแล้ว ฟ้อนเป็นหมู่มากกว่าเดี่ยว ลักษณะท่าทางก็ฟ้อนเหมือนกัน ทำนองลีลาดนตรีออกจะช้านุ่มนวล

การร้องประกอบการฟ้อนนั้น ก็ต้องให้เข้ากับสำเนียงของทางภาคเหนือและอีสาน มีภาษาถิ่นบ้างก็ต้องพยายามออกเสียงให้ได้สำเนียงภาษาถิ่น พร้อมๆ กับให้ได้ลีลาของท่านองเพลงด้วย

การฟ้อนนั้นมีหลายอย่างดังกล่าวถึงบ้างแล้ว การฟ้อนที่เป็นคู่พระ นาง ก็มีโดยการรำรำก็แตกต่างกัน นางรำอย่างหนึ่งพระรำอีกอย่างหนึ่ง แต่ก็สามารถเข้ากันได้ดี เช่น ฟ้อนแพน

นอกเหนือจากการฟ้อนแล้วทางภาคอีสานยังมีการแสดงที่เรียกว่า เซิ้ง ซึ่งมีหลายรูปแบบด้วยกัน เซิ้ง นั้นส่วนใหญ่จะมีจังหวะรวดเร็ว สนุกสนาน ผู้แสดงต้องมีท่าทางที่รวดเร็วและกระฉับกระเฉงให้เข้ากับจังหวะและลีลาของท่านองเพลง

การร้องประกอบการรำเซิ้งนั้น จะใช้ภาษาถิ่นเป็นสำคัญ ผู้ร้องต้องมีความสามารถร้องในภาษาถิ่นอีสานได้ แต่ที่แน่นอนคือต้องเป็นคนร้องเมือง ถิ่นอีสานจึงจะสามารถร้องเพลงในภาษาถิ่นได้ดี

ในการละเล่นพื้นบ้านอื่นๆ ในแต่ละภาคในแต่ละท้องถิ่นก็จะเล่นและร้องในภาษาของท้องถิ่นของตน เว้นแต่ในการละเล่นของภาคกลางก็จะร้องเล่นในภาษากลาง เช่น เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงโนลานวดข้าว เพลงพวงมาลัย ส่วนภาคเหนือก็มีเพลงขอต่างๆ มีวงสะล้อซอซึงประกอบการร้องเรียกว่า “ขับซอ” ส่วนทางภาคอีสานก็จะร้องเพลงประกอบการเป่าแคนที่เรียกว่า “แอ่ว” คนภาคกลางเรียกว่า “แอ่วลาว” หรือพวกหมอลำ หมอแคน ซึ่งหมายถึงผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการขับลำนำและการเป่าแคน

ในท้องถิ่นภาคใต้ก็มีการแสดงหลายอย่างเช่น มโนราห์ หรือนิยมเรียกสั้นๆ ว่า “โนรา” ก็มีการร้องประกอบใช้ภาษาถิ่นเช่นเดียวกับท้องถิ่นต่างๆ ที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว นอกจากมโนราห์แล้วยังมีการแสดงอื่นๆ อีกหลายอย่างก็ใช้ภาษาถิ่นทั้งหมด ผู้ร้องต้องเป็นคนท้องถิ่นจึงจะมีความสามารถขับร้องเพลงเหล่านั้นได้ดี

4. การขับร้องประกอบการละคร

การขับร้องประกอบการละครนั้นควรจะต้องรู้จักเกี่ยวกับละครก่อน

ละคร มีหลายรูปแบบ เช่น ละครชาตรี ละครนอก ละครใน ละครเสภา ละครตีกคำบรพพ์ ละครร้อง ละครสังคีต ฯลฯ ละครแต่ละอย่างมีการร้องและดำเนินเรื่องต่างกัน

การแสดงละครนั้นมีการแสดงเป็นเรื่องเป็นราวยาวกว่าการแสดงระบำรำฟ้อนคือ บทละครมีความสำคัญมาก ถ้าบทดีการแสดงก็จะสนุกสนานคนดูชอบ ตัวละครที่จะจัดให้แสดงนั้นต้องจัดให้ได้เหมาะสมตามบททั้งท่าทาง ความสูงต่ำ คำขาว รวมทั้งบุคลิก

สำหรับเพลงร้องนั้นจะมีนักร้องให้ ยกเว้นละครร้องและละครตีกคำบรพพ์ผู้แสดงต้องร้องเอง ทั้งนี้การร้องประกอบการแสดงละครมีลักษณะที่ยุ่งยากมากกว่าการร้องประกอบระบำ รำ ฟ้อนอยู่อย่างมาก

เพลงที่ใช้ร้องประกอบการละครนั้นมีอยู่มากมาย บางทีมีการร้องต่อเนื่องกัน บางเพลงจบแล้วต่ออีกเพลงหนึ่งเลย นักร้องต้องแม่นยำเพลงมาก มิฉะนั้นจะขึ้นเพลงใหม่ไม่ทัน

ละครแต่ละแบบก็มีการร้องดำเนินเรื่องแตกต่างกันได้แก่ การร้องร่าย ละครชาตรี ก็ร้องร่ายชาตรี ซึ่งมีหลายแบบ ละครนอกก็ร้องร่ายนอก ละครในก็ร้องร่ายใน ละครเสภาก็ใช้การขับเสภา ซึ่งมีหลายแบบ เช่น เสภาไทย เสภาลาว เสภามอญ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสิ่งปลุกย่อยอื่นๆ อีก เช่น ละครหุ่นก็ต้องร้องเซ็ดหุ่น ซึ่งมีหลายแบบ มีการขึ้นการลงในทางร้อง แต่ละบทก็แตกต่างกัน ซึ่งจะกล่าวต่อไปในเรื่องเทคนิคการขับร้อง

การร้องประกอบการละครนั้นต้องอาศัยประสบการณ์รวมทั้งการไฝ่รู้ที่จะต้องสังเกตสิ่งแวดล้อมต่างๆ และการเรียนรู้จากครูผู้เชี่ยวชาญต่อไป

การร้องประกอบการละครมีข้อควรคำนึงดังนี้

1. ต้องศึกษาบทละครมาก่อนเป็นอย่างดี การที่ต้องศึกษาบทละครมาก่อนนั้นทำให้ทราบเรื่องราวของละครนั้นๆ จนเข้าถึงอารมณ์ในเรื่อง

ในแต่ละช่วงแต่ละตอน ตลอดการสังเกตเรื่องราวในบทละครแต่ละตอน จะได้เห็นถึงความแตกต่างของบทละครแต่ละตอน การรู้จักสังเกตทำให้เห็นข้อปลีกย่อยทั้งในวรรณคดีและในเรื่องของบทร้องต่างๆ

2. ต้องแม่นยำเพลงแม่นยำจังหวะ นักร้องเพลงละครต้องแม่นยำเพลงและแม่นยำจังหวะ ในบทละครแต่ละตอนนั้นบางทีจะมีเพลงร้องมาก บางเพลงต่อเนื่องกันจบเพลงแล้วต่อเพลงที่สองทันที ถ้านักร้องไม่แม่นยำเพลง นึกทางร้องไม่ออกละครก็จะขาดตอน เล่นไม่ต่อเนื่อง ทำให้เสียอารมณ์ของคนดู ถ้าคนร้องร้องได้ต่อเนื่องมีความแม่นยำเพลง ละครก็จะแสดงได้อารมณ์สนุกสนานได้ตามบทบาทของบทละคร นอกจากแม่นยำเพลงแล้ว ต้องแม่นยำจังหวะด้วย ท่าทางของละครจะเข้ากับจังหวะการเดินแต่ละย่างก้าว ถ้าเดินไม่ได้จังหวะจะพลาดหมด ทำให้เสียอารมณ์ของการละครไป

3. การออกเสียงดังชัดถ้อยชัดคำอักขระ การแบ่งวรรคตอนและคำควบกล้ำให้ถูกต้อง การร้องประกอบการแสดงละครต้องร้องเสียงดังชัดถ้อยชัดคำถูกต้องตามอักขรวิธี มีการแบ่งวรรคตอนของคำกลอน เพื่อบรรจุการเอื้อนแทรกได้ถูกจังหวะได้ใจความ ถ้าแบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้องก็จะไม่ได้ใจความ ขาดความไพเราะและขาดความหมายดังกล่าวแล้วเพราะบทละครนั้นจะเป็นคำกลอน ส่วนมากเป็นกลอนแปดจะแบ่งวรรคตอนได้ง่ายกว่ากลอนชนิดอื่นหรือโคลงฉันทและกาพย์ ในลักษณะคำประพันธ์ต่างๆ ที่กล่าวถึงนั้นสามารถแบ่งวรรคตอนใส่เอื้อนได้ทั้งนั้น แต่ต้องอ่านให้เข้าใจก็จะสามารถแบ่งวรรคตอนได้ในการออกเสียงคำควบกล้ำก็เช่นเดียวกัน

ต้องออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน เพราะถ้าออกเสียงผิดความหมายที่ต้องการให้ผู้ฟังได้รับฟังก็ผิดไปด้วย

4. ต้องซ้อมเพลงกับวงดนตรีให้ได้ดีก่อนแสดงจริง การร้องเพลงประกอบละครต้องมีการซ้อมทั้งละครเองก็ต้องซ้อมบท ท่าทาง การรำรำ การพูดสุดท้ายต้องซ้อมกับวงดนตรี ถ้านักร้องขาดซ้อมมาร้องเอาวันจริงเลยจะชุกชลักมาก เพราะไม่ทราบช่วงหยุด ช่วงเว้น ที่ทำตอนจบประโยค การเจรจาแล้วเริ่มขึ้นเพลง บางเพลงมีดนตรีนำ บางเพลงไม่มีดนตรีนำ นักร้องต้องขึ้นเพลงเองก็มี จึงจำเป็นมากที่จะต้องมีการซ้อมกันก่อนแสดงจริงและจะต้องซ้อมให้ได้ด้วย

5. การร้องเพลงดำเนินเรื่องต้องกระชับจังหวะไม่ยืดและหน่วงจังหวะ การดำเนินเรื่องของละครจะมีเพลงร้องเช่น ละครในใช้รำยใน ละครนอกใช้รำยนอก ละครชาตรีใช้รำยชาตรี ละครเสภาใช้การขับเสภา เป็นต้น

การร้องรำนั้นจังหวะต้องกระชับตามจังหวะการตีกรับ เสียงลงถูกตักต้องตรง คำร้องต่างๆ ต้องตรงจังหวะ ร้องยืดขาดหน่วงจังหวะไม่ได้ บางทีเห็นเป็นบทโศกเศร้าจะร้องรำให้โศกก็ไม่ได้ จะเป็นบทอย่างไรก็ตามก็ต้องร้องรำให้คำลงตรงจังหวะโดยสม่ำเสมอ เพราะการดำเนินเรื่องของละครแต่ละชนิดต้องการความรวดเร็วคล่องแคล่ว ในช่วงการดำเนินเรื่อง

6. คำร้องและท่าทางตรงกันกระชับเหมาะสม ท่ารำและคำร้องต้องให้ตรงกันเสมอ การร้องไม่ตรงกับท่ารำหรือท่ารำไม่ตรงกับคำร้องก็จะดูไม่งาม ชัดเจน ถ้าคนที่เขาดูท่าทางการรำรำว่าเป็นก็จะดูน่าเกลียดไปเลย คนร้องต้องดูบทให้ถูกต้อง ร้องให้ตรงตามบท ตรงตามช่วงจังหวะ

และวรรคตอน ร้องให้กระชับและเหมาะสมจะ ทำให้ละครนั้น ๆ แสดงได้ดีไม่มีที่ติ

7. ต้องใส่อารมณ์ในบทเพลงให้ตรงตาม เนื้อร้อง แต่อย่าให้ดูเกินมากเกินไป การใส่อารมณ์ใน เนื้อเรื่องนั้นจำเป็นมากในการแสดงละคร เพราะ ตัวละครต้องใส่อารมณ์ในการแสดงบทต่างๆ เช่น บทรัก บทโศก บทตลก ฯลฯ คนร้องนั้นเป็นเสียง ให้ตัวละคร ตัวละครแสดงบทรัก น้ำเสียงร้อง ต้องใส่อารมณ์รักออกอ่อนหวาน แต่ถ้าเป็นบท โศกคนร้องต้องใส่อารมณ์โศกเศร้าให้เข้ากับ บรรยากาศของการแสดง แต่อย่างไรก็ตามการใส่ อารมณ์ในบทละครต่างๆ ให้ใส่แต่เพียงพอดีไม่ใช่ เกินไป บางทีคนร้องใส่อารมณ์มากเกินไปก็ไม่ดี เรียกว่า เกินงาม

8. รักษาสุขภาพของผู้ร้องให้ดีอยู่เสมอ อย่างเปลวไป ไอ จาม หรือกระแอม จะทำให้เสีย บทละคร

นักร้องต้องรักษาสุขภาพให้ดีอยู่เสมอ โดยเฉพาะการร้องประกอบละครถ้าจำเป็นต้องไอ หรือจาม ต้องพยายามหลบให้ไกลไมโครโฟน ตัวละครกำลังอยู่ในบทต่างๆ จะเสียอารมณ์ จะตกใจเสียกันไปหมด

เพราะฉะนั้น นักร้องจำเป็นต้องรักษา สุขภาพให้ดีอยู่เสมอ ถ้าป่วยไข้ต้องรักษาให้หาย ก่อนจึงค่อยไปร้องเพลง

9. จะต้องเป็นผู้สังเกตที่ดี นักร้องประกอบการแสดงละครจะต้องเป็นผู้สังเกตที่ดีว่าถึงบท ร้องหรือยัง บางทีตัวละครเปลว เสร็จจากข้ามบทไป คนร้องก็ต้องฉวยเพลงให้เข้ากับตอนนั้น ๆ ได้อย่าง

ถูกวรรคตอน เรื่องเหล่านี้จะอยู่ที่การสังเกตของ นักร้อง แต่ละบทแต่ละตอนต้องดูตามบทอยู่ เสมอว่าถึงตอนไหนแล้ว ถ้าไม่มีบทร้องก็ต้องดู ตามไปเรื่อยๆ จะได้ไม่พลาด บางทีต้องสังเกต ทำทางการพูดของตัวละคร บางครั้งตัวละครจำ บทไม่ได้ พลาดไป คนร้องต้องฉวยเพลงที่ต่อ เนื่องให้ทันท่วงที ละครนั้น ๆ ก็จะไม่เสียอรรถรส การละครดำเนินไปได้อย่างดีจนจบ

10. อย่าร้องเปลี่ยนคำ หรือเปลี่ยนบทตาม ความพอใจ นักร้องประกอบละครนั้นต้องยึดบท ละครเป็นหลักจะไปเปลี่ยนแปลงบทร้องโดย พลาดการไม่ได้ เพราะผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์คำร้อง ต่างๆ ไว้ดีแล้ว การสัมผัส ความหมายต่างๆ บางทีนักร้องเกิดการเผลอเผลอ อ่านบทพลาดก็จะ ไม่ได้ความหมาย บางทีตั้งใจคิดว่าเอาคำนี้ดีกว่า ไปใส่ ผู้ประพันธ์บทเกิดได้ยินเข้าก็ถูกต่อว่า ทำให้เสียบทประพันธ์ไป

เพราะฉะนั้น ในข้อนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องยึด คำร้องตามบทประพันธ์เดิม นักร้องไม่มีหน้าที่ไป เปลี่ยนบทประพันธ์ของเขา นอกจากในกรณีที่มี พิมพ์ผิด ต้องซักถามความถูกต้องกันหลายๆ ฝ่ายจนเป็นที่แน่ใจจึงจะตกลงใช้คำนั้น ๆ

5. การร้องประกอบการแสดงโขน

มีวิธีการเช่นเดียวกับการร้องประกอบละคร แต่โขนนั้นค่อนข้างจะมีลีลาซับซ้อนกว่าในข้อที่ ว่าโขนมีการแบ่งเป็นตัวพระ นาง ยักษ์ ลิง เพลง ร้องมีการแบ่งศักดิ์สูง เพลงที่เหมาะสมสำหรับ เทพยดาหรือทหารชั้นเลว รวมทั้งการพากย์เจรจา

การร่ำรำของโจนนั้น มีเพลงหน้าพาทย์มาก รวมทั้งการตีบทตามการพากย์และเจรจา โจนซึ่งแตกต่างกับละคร โจนนั้นถือเป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงของไทยการจัดการแสดงแต่ละครั้งค่อนข้างยาก การแต่งตัวก็ยุ่งยาก มีการสวมหัวโจน ค่าเครื่องแต่งตัวก็แพงมาก ชาวบ้านทั่วไปจัดแสดงโจนได้ยากต้องเป็นกรมศิลปากรจึงจะจัดได้ดีเต็มรูปแบบ มีชุดเครื่องแต่งตัวเครื่องประดับงาม คนแสดงดี คนพากย์ดี คนร้องและวงดนตรีดี เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงโจนนั้น มีทั้งเพลงหน้าพาทย์ เพลงสองชั้นและชั้นเดียว นอกจากนั้นก็จะมี เพลงพิเศษอื่นๆ ที่ค่อนข้างยาก เช่น เพลงซ้ำปี ไอ้ปี

ในบางครั้งตลกโจนจะร้องเพลงเอง บางที่ไม่มีการนัดหมายกันไว้ก่อน นักร้องต้องคอยระวังมีลูกเล่นกันอยู่เสมอ

การแบ่งบทของนักร้องประกอบการแสดงโจน

การร้องเพลงโจน มีบททั้งผู้หญิงและผู้ชาย ผู้ชายจะร้องเดี่ยวในบทของตัวโจนที่เป็นฝ่ายชาย ผู้หญิงจะร้องเดี่ยวเฉพาะบทพิเศษ เช่น นุชฉาย แม่ศรีแต่ถ้าเป็นเพลงอื่นๆแล้วจะมีต้นเสียงนำร้อง 1 คน ขึ้นในวรรคแรก แล้วมีลูกคู่รับร้องในวรรคต่อไป เรียกว่ามีต้นเสียง

ในการร้องดำเนินเรื่องใช้รำยในให้ฝ่ายหญิงเป็นผู้ร้องทั้งหมด ไม่นิยมให้ฝ่ายชายร้องรำยทั้งในการแสดงโจนและละคร วิธีการร้องแบบนี้นิยมร้องต่อๆ กันมา จนถึงปัจจุบันนี้นักร้องฝ่ายชายหายากให้ผู้หญิงร้องแทนบทชายก็มี แต่อย่างไรก็ตาม การร้องเพลงประกอบการแสดงโจนนั้นยึดหลักการเช่นเดียวกับการร้องประกอบละครดังกล่าวมาแล้ว

กาญจนา อินทรสุวานนท์

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุวานนท์. การขับร้องเพลงไทย. เอกสารประกอบการสอนวิชาดุริยางค์ 334, ดุริยางค์ 338. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536. อัดสำเนา.
- “การร้องเพลงประกอบการแสดง,” ใน หนังสือที่ระลึกงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยครั้งที่ 15. กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- คณพล จันทรหอม. การขับร้องเพลงไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2539.
- เจริญใจ สุนทรวาทีน. “หลักและวิธีการขับร้องของพระยาเสนาะดุริยางค์,” ใน ข้าพเจ้าภูมิใจที่เกิดเป็น นักดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : พิกเนศการพิมพ์, 2534.
- ดนอมศรี แสงทอง. การวิเคราะห์ทางร้องเพลงมอญ 2 ชั้น. ปริญญาโท ศศ.ม. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. เกณฑ์มาตรฐานสาขา และวิชาชีพดนตรีไทย. สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, 2537.
- ท้วม ประสิทธิ์กุล. หลักการขับร้องเพลงไทยเบื้องต้นหนังสือที่ระลึกงานศพนางท้วม ประสิทธิ์กุล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์พรินต์ติ้ง, 2535.
- นพธร ปัญญาพิสิทธิ์. การวิเคราะห์ทางร้องเพลงมอญ. ปริญญาโท ศศ.ม. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.
- มนตรี ตราโมท และคณะ. คู่มือครูศิลปกรรม การขับร้องเพลงไทย 1-2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2529.
- เสาวณีย์ ชื่อดรง. การวิเคราะห์ทางร้องเพลงแขกมอญ. ปริญญาโท ศศ.ม. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.
- อรรพรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ. ความคิดและภูมิปัญญาไทย ชุดดุริยางคศิลป์. งานวิจัย. อัดสำเนา, 2534.